

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

<i>Előfizetési díjak:</i>		A társulat minden rendü tagjai a lapot tagdíjaikért kapják.	A lap szellemi részét illető cikkek a szer- kesztőségnek, az előfizetési pénzek a néz- tári, — az esetleges reklamációk pedig a kiadóhivatálnak küldendők.
Égészévre — — — — —	8 kor.	—	—
Félévre — — — — —	4 -	—	—
Negyedévre — — — — —	2 -	Kéziratokat nem adunk vissza.	—

Gondolatok sz. Anna napján.

(IV.) A végét járó fürdőevadnak legnevezetesebb napja sz. Anna napja. Minden valamire való fürdőn bált rendeznek ilyenkor. Buesuzik egymástól a fürdőzésbe is beleunt közönség. Még egyszer összejönnek, hogy vig muzsikaszó mellett kimulassák magukat. Kipirult arccal, kart karba fűzve, a legyezőket nagy mértékben foglalkoztatva sétálnak alá s fel, majd a zene hangjaira ritmikus mozgásba jön a test s gondot vetve íreg-forog az egész társaság. A mamák boldog mosolylyal szemlélik keeses tartású lányaikat s maguk is kedvet kapnak a tánchoz; a papák ezalatt izzadhatnak a hivatalos asztalok mellett. Ám jól teszik, mulassanak. Mi azonban elméldkjünk helyettük egy kicsint e napon.

Magunk elé varázsoljuk sz. Anna asszony alakját, ki hosszas sóvárgás, emésztő vágy után anyai boldogságban részesülvén, gyógygő gyermekét imádkozni tanítja. Joakim, a férj, határtalan szeretettel szemléli a jelenséget s benső hálával tekint az Égre, honnan ez a kimondhatatlan boldogság szállott be az ő szegényes hajlékába. Csend, béke és egyetértés, megelégedés, nyugodt öröm. Áhitat és az Úr félelme mind ott van abban a kis családi körben. A jámbor anyának áldozó szeretete éjjel-nappal ott virraszt szíve magzatja felett, hogy őt az Úrnak tiszta edényévé nevelje; a szerető feleségnek sürgése-forgása, csöndes munkássága azon szorgoskodik, hogy édessé tegye az élet gondjaival terhelt férj életét. Erős ez az asszony, mint a szikla; gyöngéd, mint a harmat; tiszta, mint a liliom.

„Erős asszonyt ki talál? becses, mint a mi meszsziről és a végső határokról való. Bizik benne férjének szíve és szerzeményekben nem szükölködik. Jót tesz vele és nem rosszat életének teljes napjaiban. Gyapjat és lent keres és munkálkodik önkezei ügyességével.

És éjjel fölkel és élelmet ad háza népének és eledelt szolgálóinak.“ Így rajzolja meg a *Példabeszédek könyve* egy pátriálkális igazi anya és háziasszony képét. Hol van az a boldog kor, midőn a nőnek „erősség és lelki ékesség“ volt az ő öltözete és a „kegyesség törvénye“ volt az ő nyelvén? Hol van-e? Halvány mását is ritkán találjuk meg. Ma az anyának első gondja nem gyermeke, hanem önmaga; a feleségnek nem férje, hanem önmaga. Hivalgás és tetszelgés azok a lidércfények, melyeknek hideg csilláma magával ragadja a nőt. Pedig az a gyermek, melynek életet adott, a beléje oltott olthatatlan és természetes ragaszkodásnál fogva minden esetben, minden bajában ő feléje fordul, mint a napraforgó tányéros virága a napsugarak felé. Egyenesen Isten rendelte az anyát arra, hogy gyermeke zsenge lelkébe fokról-fokra csepegtesse bele az érénynek harmateseppeit, hogy felvértezze őt lelki erősségekkel az élet nehéz küzdelmeire. De hogy tesz eleget a modern anya a hivatások eme legszebbikének? És hogy tehet eleget az anya, a kinek lelke sívár, a ki nem a családi meleg fészekben keresi boldogságát, hanem a nagy világ zajában? Nem tesz és nem is tehet eleget. A maga szent feladatát, melyért sz. Anna asszony, az igazi anyák e prototipusa sűrű könyhullatások között hosszú éveken át buzgón imádkozott, fizetett cselédekre bizza. Olyan cselédekre, kik éppen szerencsétlen családi viszonyok miatt nem tehettek olyan lelki derékségre szert, hogy a zsöngé csemetéket egy keresztény anya türelmével ápolgassák. Szóval az anyai szeretet hova-tovább színtelenebb és hidegebb lesz, pedig „nincs érzés, mely által az ember az eszményt, melyet Istentől alkottunk, inkább megközelíthetné.“ Az étellel szemben támasztott igények napról-napra oly magas fokra hágnak, hogy a családtartó egyedül már-már nem képes velök megküzdeni s azért sok szerencsétlen családanya is kénytelen az élet forgata-

gába belevegyülni. Mily kevés az az anya, a ki gyermekét ágyacskájához vezetve a benső érzéstől megrezdülő édes hangon szól: „Kis kacsoíd összetéve szépen, imádkozzál édes gyermekem“. Pedig egy imádkozó gyermek a legszebb jelenség a földszínen. A gyermeki imádság feltétlenül feljut a fellegek fölé És a gyermek, az ártatlan gyermek, nő, mint a mezők vad virága, pompás színt, külső mázat szerez, de illata nincs.

És az anyák azért tovább irednek-forognak a síma parketten, hallgatják a hazug bókokat s bevezetik leányaikat is a nagyvilágba, hogy belőlük is valaha hasonló anyák legyenek. Nem hiába mondta Eötvös: „Legyen elátkozott, ki a gyermeknek akkor, mikor még boldognak érezhetné magát, virágok helyett borostyánt mutat“.

Az erd. r. k. státus középiskolái.

(Folytatás.) 2.

A multkoriban tanulóink vallás-erkölcsi állapotáról beszélünk. Szóljunk most tanulmányi előmeneteléről. E tekintetben panasz, panasz s megint csak panasz van minden oldalról. Az elkezeredett szülők szidják az iskolát, jobban mondva a tanárokat (ezeknek is sokat el kell bírniok), a felsőbb tanhatóság leiratokban kér a tanártestületektől feleletet arra a kérdésre, hogy mi az oka a tanulmányi előmenetel hanyatlásának; az érettségi vizsgálatokhoz kiküldött kormánybiztosok, főigazgatók a miniszter elé terjesztett jelentéseikben vádosságot tanulmányt terjesztenek ele arról, hogy mit nem tudtak a diákok. Hát bizony baj ez! de azért nem áll a dolog olyan süttet színben, miként lefestik. Illetékes helyen s a szülők is két dolgot tévesztenek össze. A tanulók *elégtelen* osztályzatát és a tanulók *tudását* s így némely iskola munkásságának eredményét az elégtelen osztályzatok számából ítéli meg. Természetes dolog, hogy a nagy közönség eskis az *Értesítő* érdemsorozatából ítélhet (mert a tanulók észjárását, tudását közvetlenül nem ismerheti meg), pedig mindenki tudhatja, hogy azok a számok nem lehetnek főmérők. Azok a számok régi copfnak a maradványai, mintha bizony ezek a számok az agyvelőnek munkaképességét, a közlött ismeretek megemésztésének minőségét pontosan mutatnák. Nem esodálkozhatunk tehát, ha a nagy közönség, a laikusok az iskolák munkásságáról és eredményeiről téves ítéleteket állítanak fel. Annál meglepőbb, ha ezt olyan iskolalátogatók teszik, kik maguk mint tanulók annak idején szívták az iskola porát, majd mint tanárok a kínos munkában részt vettek, majd mint megbízottak különböző iskolák látogatásával szerzett benyomásaik alapján kell hogy ítéletet mondanak. Ha tanuló éveikre visszagondolnak s eszükbe jut, hogy mit tudtak az ő korukban az u. n. jeles tanulók s mit tudnak ma a főzsepések, lehetetlen, hogy az óriási különbséget észre ne vegyék. Akkoriban jelesek lettek, a kik nyelvtani szabályokat a könyvből szószerint betanulták — érteni nem kellett; a kik a

a történelemből lapokat eldaráltak egy szuszra, de a történelem szellemét, az idők lelket, az institúciók időszerű fejlődését nem kellett érteni; a matematikából betanulták az állandó képleteket és mint kaptafákat alkalmazták példák kidolgozásánál, de hogy az a képlet miért helyes, miő uton módon jött létre — érteni nem kellett; az irodalomtörténetből tudták Petőfi Sándornak minden apróbb stiklijét, de hogy költészete nek mik a sajátosságai, melyekkel a „legnagyobb magyar lyrikus“ nevet vívta ki magának, s hogy általában az írók hogyan illeszkednek be korukba, hogyan irányítják a kor szellemét — érteni nem kellett.

Szóval a régi iskola a memóriát alaposan tudta foglalkoztatni, (a mely módszerrel nyilvános vizsgálatokon kitűnően lehet brillírozni), de az ítélőképességet, a gondolkodást, a kombináló tehetséget fejleszteni, erősíteni nem tartotta elsőrendű feladatnak. És mégis lettek nagy emberek! — mondják önérzettel. Hát persze hogy lettek, mert először könnyebben lehetett érvényesülni, másodsor meg szomorú dolog lett volna, ha egyik-másik erősebb tehetség nem tudta volna a béklyókat szétörtni, de azt ne állítsa senki, hogy az iskolázottak túlnyomó része tudott önállóan is gondolkodni. Egyik iskolában fennmaradt egyik tanárról ez a mondás, mikor tanítványai valamely kérdést vezettek fel előtte: „Majd megnézzük mit mond a szerző!“ Aztán a mit az ő saját külön szerzője mondott, az minden körülmények között szent volt, mert minden embernek csak „egy szerzője“ volt — de azt tudta is ám. És ez volt az oktatás ideálja!

No persze hogy ma másképpen van. Ma egy középiskolai tanulótl többet annyi ismeretet kívánnak, mint akár csak 15—20 évvel ezelőtt. Nem is „folyóvíz“ módjára való felmondás a cél, hanem az értés. Akkoriban husra dolgoztak, mert ez tetszető, ma esontot akarnak képezni, ma yre aztán lehet hust rakni később. Aztán kik jártak a régi középiskolába? Azok, a kik belső szükségét érezték a tanulásnak. Kik járnak ma? Mindenki. Akkoriban minden módon édesgetni kellett a tanulókat az iskolába, hogy intelligens középosztályunk nevelődjék, ma pedig megszorító eljárás kell alkalmazni, hogy a hivatás nélkül intelligens pályára készülőek egy részét legalább más útra lehessen terelni.

Ezeknek elmondásával rá akartunk mutatni arra, hogy a tanulók *tanulmányi előmenetelének hanyatlása, csupán látványos* és nem ártana még ritkább szemű rostit alkalmazni, hogy az ocsú teljesen kihulljon, mert még a mai szigorú eljárás mellett is nagyon is nagy *taltermelés* van. Eppen a felső iskolai (egyetemi) hallgatók közt az elmúlt iskolai évben tapasztalt nyomorúságos állapot kell hogy gondolkodóba ejtsen bennünket, de nem abból a szempontból, a mi jelenben divatos, hogy e nyomorgó tudós növendékeken okvetlenül segíteni kell; azaz kell segíteni, de azzal, hogy nem kell mindenkit odáig éreszteni, s hogy ezt elérhessük, más irányba kell terelni egész társadalmunk gondolkodásmódját, a szülőket idejében kell észre téríteni és pedig már a középiskolában. Fel kell őket világosítani, hogy az u. u. *látványri pályát* csak külső csillámok, de a tényes külső alatt mennyi gond, mennyi köny, mennyi keserűség, mennyi szűgyen és tépelődés lakozik.

Nem kell tehát az iskolai év végén a bukások alkalmával sajtóban s uton-utfélen feljajgatni s szidni az iskolát, mert a keserű piluláknak később nyilvánul egészséges hatása.

Ellenkezőleg arra kell törekedni, hogy a nem tudományos pályára valók ideje korán, a míg nem késő, kiszorítsanak, a kiváló erőket pedig minden téren s minden módon támogatni kell. Nem kell az iskolákat tudos proletárok nevelőintézetévé tenni, mert az ilyen emberek a legszerencsétlenebbek s a legelégedetlenebbek a világon. De ma már, ha valakinek négy gimnáziumi osztálya van, derogál neki a munkás köntűst maga elé kötnie, vagy a boltban foglalatokodnia avagy éppen az ekeszervát (horribile dictu) megfogni — inkább akar ur(!) lenni, pl. diurnista; pedig ezek az urak (miként magunk annyiszor eljajgatják) a társadalom legnyomorultabb páriái. Hát miért ezt a sok nyomorúságot az iskolában előkészíteni? Azért, mert társadalmuk így gondolkozik! Hiszen csak a minapiban olvastam egy komoly munkát, mely siránkozik, hogy „az egyetemi ifjúság gyakran *önérzést sértő* munkával keresi kenyerét”. Hát milyen ez a munka, mely az *önérzést sérti*? Hiszen a munka nemesít! Ebből is az következik, hogy az iskola álljon résen, hogy ne keletkezzék olyan nemzedék, melynek *önérzést sérti a munka*.

Ezek szemellett tartásával éppen nem tartom soknak, ha statusunk hat középiskolájába járó 1626 tanuló közül összesen 395 bukott el vagyis az egész létszámnak 24,30%-a. Legnagyobb a százalék (32,42%) a *gyulafehérvári* főgimnáziumban, utána következik a *marosvásárhelyi* 30,15%-val, legkisebb a % a *kézdivásárhely-kantai* gimnáziumban 9,05%-val.

Ez adatok helyes megítélésénél nem szabad szem elől téveszteni, hogy a fennebbieken az összes bukottak száma benne van. Tehát bennfoglaltak azok is, a kik egy *elégtelet* kaptak, holott tudvalevőleg ezek rendszeren javítanak, minthogy az egy tárgyból való bukások rendszeren csak az intenzívebb munkásság kifejtésére való ösztönzések s ha még azt is hozzávesszük, hogy a *két elégtelent* kaptak egy része is felsőbb engedéllyel javíthat; akkor beláthatjuk, hogy a bukások számaránya éppen csak az iskoláktól okvetlenül megkivánható igazságos és nem túlságos szigorot mutatja.

Igy a 395 bukott közül *javító vizsgát* tehet 218, vagyis az összes bukottaknak 55,19%-a, melyhez a két tárgyból bukottak valamelyes %-a (mit azonban ez idő szerint nem mutathatunk ki) is hozzáveendő, a miből kitűnik, hogy ismétlésre voltaképpen az összes tanulóknak csak 10%-a utasítottott.

Már pedig ez, a mai viszonyok között, midőn a középiskolákba anyai heterogén elem kerül s midőn főleg az alsó osztályok mindenik iskolában tulzsufoltak, soknak vagy éppen túlságosnak egyáltalában nem mondható.

(Folytatjuk.)

—r. —r.

Megnyitó beszéd.

Az erd. r. k. tanítók egyesületének alakuló gyűlésén tartotta *Péter János*.

Igen tisztelt Uraim!

Az alsófehérmegyei erd. r. k. tanító egyesületben mintegy két évvel ezelőtt merült fel az eszme, hogy mily üdvös és hasznos volna, ha az erdélyi egyházmegye tanítóegyesületeit némileg szorosabb kötelékek fűznék össze a helyett a sem hideg, sem meleg viszony helyett, a mely addig közöttük

tennállott. Az indíványt, mely sokaknak óhajátását fejezte ki, az egyesületi tagok helyesléssel fogadták. Az alapszabálytervezet elkészítésére háromtagú bizottságot küldött ki az egyesület, mely munkálatát még a múlt 1900. év tavaszán elvégezte, a kellő megbeszélés végett a *Közművelődésben* közzétette és megküldötte minden egyesületnek és csak a kellő alkalomra várt, hogy az alakuló gyűlést összehívja.

S most, mikor szerény meghívásunkra az egyesületek egy része kiküldötte képviselőit, hogy megbeszéljék az egyesülés módozatait, nem csekély elfogódással állok e helyen, hogy néhány igénytelen szóval tájékoztassam a t. összegyűlteket céljainkról, szándékainkról. Elfogódásomnak, vagy jobban mondva félelmemnek az az oka, hogy húsz évvel ezelőtt, 1881. okt. 17-én, egyházmegyénk tanítóegyesületeinek kiküldöttei hasonló buzgalommal, hasonló lelkesedéssel gyűltek volt össze Gyulafehérvárra, az egyházmegye középpontjára az egyesülés végrehajtására. Élénk és tanulságos vita és eszmecsere után megalkották az alapszabályokat, a melyek szerint azonban, fájdalom, nem működhettek, mivel Trefort Á., az akkori vallás- és oktatásügyi miniszter nem levén barátja a nagy területre kiterjedő egyesületeknek, az alapszabályokat nem erősítette meg. E miatt a nagy buzgósággal megindított és vezetett mozgalom eredményre nem vezetett; a helyetti kiünye meglepetésképen a családias jutott osztályrészökhöz úgy a kezdeményezőknek, mint az egyesült barátainak.

Ezután az erkölcsi vereség után másodszori kísérlet az egyesületek összehozására mindez ideig nem történt, egyesületeink ennek következtében csupán a maguk erejére támaszkodva, kisebb körben érvényesítették erejüket. Szó sincs róla, hogy közülük többen igen áldásos munkát végeztek; ápollak az összetartozás érzetét, a tanítók szellemi fejlődését előmozdították, a kartársi barátságot erősítették. Egyiknek-másiknak belső élete a virágzásnak elég szép képét mutatta. Azonban nem szabad ennek kiemelése mellett arról sem megfeledkezni, hogy ugyanezen időben a mi körünkön kívül a tanítószag mozgalmi majámen mindentit élénkebben, létezőbbek voltak. Az egyesülés nagyobb területet tanítóit tömörítette össze közös céljaik ápolása érdekében. Az összeállítás útján keletkezett erő által nemcsak a szellemi színvonalat emelték, hanem anyagilag is igyekeztek enyhíteni a tanítószag terhein.

Hadd mutassak rá példa kedvéért a Délmagyarországi Tanítóegyesület élénk szellemi életére, mely még az országos tanügyi közvéleményre is befolyással van. Anyagi tekintetben pedig ismeretes, hogy az egyházmegyék kath. egyesületei is mindentit tanítói árvaházakat, segítő alapokat teremtettek. Ellenben nálunk jelenleg az erősebb egyesületeknek is alig van pár száz forintnyi tőkájük, ha egyáltalában az egyesületi költségeken felül még tőkegyűjtésre is gondolni lehetett. De az egész egyházmegyei tanítószagnak nincs semmi közös alapja, melynek jótéteményét a szorult helyzetbe jutó tanító érezhetné! Természetesen nem akarom elfeledni, hogy finövelő intézeteink alapítványai legalább egyes tanítók gyermekeinek iskoláztatását megkönnyítik, sem azt hogy a főpásztor kegyes jósága vagy a „Szegény kántorok alapja“ a végső szorultságba jutó tanítón mégis csak segítenek.

A szellemi és anyagi érdekek közös ápolásán kívül évenként más ügyek is fordulnak elő, melyek az egyházmegyei tanítószagnak közös fellépését és eljárását kívánák.

Ilyen pl. az, hogy a „Magyarországi latin és görög szertartású r. k. tanítók segélyalapjának központi bizottságába“ az egyházmegyéből egy tagot kellene küldeni. De a bizottsági tag megválasztására külön-külön egyik tanítóegyesület sem érezheti magát feljogosítva, mivel ez az egyházmegyei tanítók egyetemet illeti.

Az egyesülés fő céljainak tehát ezeket kell bangoztatnunk: a tanítóság szellemi haladásának előmozdítása, művelése, anyagilag pedig egymás támogatása azon erő felhasználása által, mely az erdélyi egyházmegyének 500 tanítójában le van téteményezve, végül azon közös ügyek intézése, melyek az erd. r. k. tanítóegyesületeket és tanítókat közösen illetik.

Ennélfogva talán nem is kellene nyomatékolni, hogy ha egyházmegyénk tanítósága húsz évet elmulasztott, a legjobb húsz évet, a minő talán többé kínálkozni nem is fog, — itt az ideje, hogy végre a kicsinyeskedő, az ömagával megelégedő magabavonulásból kélpeve kezét nyújtson minden tanítóegyesület többi felemek s köz a kézben igyekezzék húsz év mulasztását helyrehozni.

Epen a feljebb bajoknak és mulasztásoknak élénk érzete készítette az alsófehérmegyei r. k. tanítóegyesületet, hogy kezdő lépést tegyen a 20 évvel ezelőtt elejtett fonal felvételére. Az óhajtat a főmórlésre egyebütt is nyilatkozott, így értesülésem szerint épen a csíkmegyei r. k. ált. tanítóegyesületben is. A főpásztor úr ő méltósága szintén kiváló érdeklődéssel kísérte úgy az egyesülés eszméjének felmerülését, mint az előkészület menetének egyes mozzanatait.

Most pedig im össze is gyűltünk az egyházmegyei tanítóegyesületek képviselőiben, hogy a közös sürgető szükségnek megfelelvén, az eszmét megtestesítsük. Az alapszabálytervezet, melyet több nagyobb egyesület szabályainak figyelembevételével lehető gondnal készítettünk, ime itt fekszik a t. kiküldötték és jelenlevők kezében.

De mielőtt tárgyalásába bocsátkoznánk, még két körülményt kell megemlítenem. Az egyesületnek „Ált. tanítóegyesület“ nevet adtunk, holott az jobban mondva szövetségnek volna mondható. A cím maga azonban nem sokat határoz. Legfeljebb a címmel takargatni akarjuk azt, hogy egyesületeink összefüggése a tervezet szerint is nem olyan szoros, mint más egyesületeké pl. az egri egyházmegyei, a hol egyszerre jöttek létre a körök és az ált. egyesület. De voltaképen nem a címkérdést akarom magyarázni, mivel ez a tárgyalás, a megbeszélés feladata lesz, hanem azt, hogy miért ragaszkodtunk az egyesülésnek ezen formájához.

Már az 1881-ik évi kísérlet alkalmával kitűnt, hogy mindegyik egyesület határozottan kijelentette azt a kívánságot, hogy önálló léte az egyesülés után is megmaradjon, sőt voltak olyanok, melyek az ált. egyesület érdekében vajmi csekély áldozatra voltak hajlandók. Azonkívül az akkori tervezet készítői Baka János, Földes József és Imets F. Jákó az egyesülésnek szintén ezt a módját ajánlották tervezetükben; ezen elv szerint történt meg a szervezkedés is. Az egyesületnek, miután a miniszter ellenzése miatt közös működés és összetartozás lehetőségét nem lehetett remélni, továbbra is magukra folytatták tevékenységüket.

Husz esztendőn át magukra is meg voltak a részint elzártáguknál, állapotukkal való megelégedésöknél, részint a részvétlenségnél fogva nem éreztek különösebb kedvet az egyesülésre. Sőt az önálló működés, melyet közös emberi gyarlósá-

gunk következtében mindig kiszinezünk és a valóságnál fényesebbnek tartunk, megerősítette bennök azt a hitet, hogy magukra is szépen teljesíthetik hivatásukat, nincsen szükség semmi közbejövésre. Mi ennélfogva nem érezhettünk kedvet magunkban arra, hogy mikor bármí áron öszzekellédesgetni a széthúzó elemeket, oly gyökeresen változtató tervekkel álljunk elő, melyek a már meglévő egyesületek felbontását vonnák maguk után, hogy azok csak mint a felállítandó nagy egyesület körei működjenek.

Első és legfőbb dolog az egyesülés; ha ez egyszer megtörtént, akkor később könnyű lesz változtatni egy az alapszabálytervezeten, mint az egész és a részek viszonyán, ha a szükség, ha a tanítók közvéleménye és a viszonyok követelni fogják. Addig meg kell azzal a vívmánnyal is elégedni, hogy megérezvén a közös működés elodázhatatlanságát, készek vagyunk áldozatok árán is összeállni s az egyházmegyei tanítóság szellemi és anyagi javaiért együtt küzdeni. Lehetséges, hogy a mostani tanítói nemzedék csak későre láthatja erőlködésének és áldozatainak hasznát, de a fő az, hogy egyszer mégis csak látni fogja. Ebben a reményben bizván, kicsinyhittűség nem gátolhatja tevékenységünket, huszen épen a magyar tanítóság intézményei mutatják, hogy az áldozó nagylelkűség, a lankadatlan buzgalom a fillérekből lassanként százezreket varázsol elő s az így nyert jótékony erőt mindenki élvezheti.

A második körülmény, a melyre az igen tisztelt képviselők figyelmét fel akarom hívni az, hogy az előkészítő bizottság az ő munkálatát gondos figyelem ellenére sem tartja tökéletesnek, hanem sok tekintetben hézagosnak látja s csak épen vázlatnak tekintli, a melyhez hasznos és idővös javaslatokat, helyreigazításokat, pótlásokat lehet csatolni; sőt kívánatos is, hogy minél mélyrehatóbb bírálattal lássák meg hézagait s minél talpraesettebb kiegészítésekkel neveljük használhatóságát, életrevalóságát.

De a mellett nem kell elfelednünk, hogy még a legkötönyebb törvények, a leggondosabban szerkesztett alapszabályok is keveset érnek, ha a munkás közszellem életet nem önt beléjük. Az erdélyi egyházmegyei kath. tanítóságnak ezen közszellemében bizva szölok a tisztelt képviselőkköz és az itt egybegyűlt tanítósághoz, hogy végre egyesüljünk, munkálkodjunk váltvetett erővel. Bizunk az isteni gondviselésben, hogy Isten, ki minden jó szándékot óhajtottéolra vezet, a mi törekvéseinket is sikerrel koronázza. Ezzel a jó reménnyel ajánlom tervezetünket becses figyelmükbe és kérem fogadják el a tárgyalás alapjául!

I.

Almafa alatt.

*Udvarunkon van egy vén almafa,
Ott repked most a lelkem alatta.
Nem is oly vén az a vén-almafa,
Vénebb, a ki varrogat alatta.*

Együtt nőttünk fel aval a fával,
Édesanyám nevelt fel csókjával.
Életünket ő adta, ő védte,
Aldja meg a jó Isten őt érte.

Varró van az áldó két kezébe . . .
Leülök én a padra melléje,
A fejemet vállára horgasztom:
„Mit varrogat, édesanyám asszony?”

„Fejéringet az édesapádnak;
Holnapután, tudod-e, vasárnap.
Rég nem volt a szegény a templomba,
Béltüres az, ha nincs ott a padba.”

„Édesanyám, a varrót tenné le,
Olvasóját vegye a kezébe.
Menjünk ki a temetőbe szépen,
Imádkozzunk egy kereszt tövében.”

II.

A küszöbön.

Nem tudom mi álom, mi való belőle! . . .
Leültünk az eresz előtt a lépcsőre.
Ha álom? szeretném újra elálmódni,
Valóra váltani s benne megifjodni!

Hárman ültünk együtt; azaz csak kettő ült,
Hogy én is leüljek, hej de sokba került!
Pedig a nagyanyám szüntelen csak unszolt,
Édesanyám szegény, .. oh, milyen boldog volt!

Oh, milyen boldog volt, mikor az ő „**Jelke**”
Szöske borzas fővel ott guggolt mellette,
S olvasta a . . . Mit is, mit is olvashattam?
Valami vers volt az, tudom: csak baktattam.

Vers volt, vagy imádság, mindegy volt az akkor,
A mi szívünk szent volt s megszentült az attól.
Édesanyám fogott, felvett az ölébe,
Égő piros arcom csókjával hinté be.

Nagyanyám asszonynak megállott a tüje,
Két öreg szeméből két fényest törült le . . .
Szivünk se dobogott, szánk se szólt egy szót se,
Nem tudom álom-e, nem tudom való-e! . . .

Pál A.

KISEBB KÖZLEMENYEK.

Tanítói lelkigyakorlatok Csik-Somlyón.

Az erdélyi egyházmegyének lángbuzgalmú, áldozatkész kegyes főpásztora, mélt. Gróf Majláth Gusztáv püspök úr minden lehető alkalmat felhasznál arra, hogy összes híveiben, főleg pedig a kormányzása alatt álló iskolák tanfőriaiban, kiket munkatársainak tart, a hitéletet emelje, s a tanítókat a vallás-erkölcsös nevelésnek minél buzgóbb odaadó teljesítésére előkészítse; jól tudván azt, hogy, a ki másokat oktatni akar, annak tudnia, a ki az ifjúság nevelését tűzte ki élete feladatának, annak nevelni, szellemi és erkölcsi életében emelkedni, az Isten és telebarát iránti kötelességek teljesítésében lehetőleg kitógasztalannak kell lennie. Az ártatlan gyermeki lélekbe oltandó vallás-erkölcsös nevelésnek egyik forrása a keresztény kath. tanító, a forrásnak pedig, ha abból valódi igazi lelki életet akarunk másoknak nyújtani, tisztának kell lennie. E források megtisztítása, és a lelki megigazulás eszközlése céljából egyházmegyénk gondos főpásztora egyik körleveleiben. a múlt évekhez hasonlóan Erdélyi róm. kath. tanfőriaikat ez évi július 9-től 13-ig, lelkigyakorlatok tartása végett Csik-Somlyóra, a boldogságos szent Szűz esodátévo kegyképehez összehívni kegyeskedett. A felhívásra Erdély különböző vidékeiről 128 világi tanfőria jelent*) meg, kik mindannyian kegyes főpásztorunk szívességéből ingyenes ellátásban részesültek. — Püspök urunk ő Méltósága Schlick Nep. János Jézus-társasági atyával már július 8-án este megérkezett Csik-Somlyóra, a lelkigyakorlatokban mindvégig személyesen résztvevő; s jelenléte, szavai- és hatásos példamutatása által fölülte buzdította a megjelenteket lelki ügyeiknek az Isten iránti, az embertársi önzetlen szeretettől áthatott munkálására. A tudós Jeszuita Atya pedig, a ki lelki vezetőnk vala, a szívekhez szóló tanulságos elmélkedéseket tartott, a semmi fele más tudomány által meg nem dönthető örök igazságokról.

A lelkigyakorlatokban résztvevők jul. 12. d. u. meggyöntak, s 13-án reggel a szent áldozást elvégezvén, miután kegyes Főpásztorunk előtt, és Schlick N. János lelkivezetőnk-nél testületileg hálátelt szívvel tisztelő bucsu-látogatást tettünk, az igazi kartársi- és baráti szeretet melegétől áthatva vettünk egymástól bucsút és távoztunk bérces hazarészünk különböző vidékein lévő otthonunkba vissza oly feltévezzel, hogy a jó magot, mely lelkünkbe és szívünkbe hintetett ápolni fogjuk. A lelki ténykedés után mindnyájan lelki megkönnyebbülést éreztünk önmagunkban, és miután azt tapasztaltuk, hogy azon gyarló emberi szív, mely e földi életben a gondtól, a nyomortól, a méltánytalanságtól, és keserűségtől igen gyakran sajog, áldott szívű lelki vezéreinknek szakmájukba vágó oktatásai, jó tanácsai következtében főlvidult, megtisztult, s az Isteni mester példájának követésére oly mértékben felvillanyozódott, hogy ennek alapján új erővel, komoly elhatározással, nemes ambícióval foghatunk a sokak által igen tövisesnek tartott tanítói állással járó szent kötelességeink teljesítéséhez.

Végül e helyen is kedves kartársaim becses figyelmébe ajánlom kegyes Főpásztorunk azon előttünk kifejezett óhájának teljesítését, hogy a tanítóegyesületek gyűlésein ve-

*) Kiknek névsorát mult számunkban közölük.

gyük tárgyalás alá a tanítói lelki-gyakorlatok rendezésének ügyét, módzatait; s ennek alapján úgy érezze és tekintse minden kath. tanító azokat, mint lelki életének, s feladata buzgó teljesítésének szükséges tényezőit . . .

Isten bő áldása kísérje buzgó főpásztorunk apostoli működését, s bőkezű áldozatkészségéért nyerje meg az igazak jutalmát! Isten legyen velünk!

Borka Lajos

XIII. Leo ő Szentsége

pápaságának megünneplésére alakult bizottság felhívása

Jézus Krisztus Anyaszentegyházának nagyobb öröme rendkívüli események vannak készülöben. Néhány hónap múlva a keresztényiség atyja pápaságának huszonöt éves jubileumát ünnepli meg, mely idő a messze századokra fényes sugarakat lövellő korszaka uralkodásának és kormányzásának.

A tervezett ünnepek rendezésére, melyek mintegy a hívek millióinak tükröztek vissza Krisztus Helytartója iránt, a katolikus egyesületek, a katolikus érdekeket védő római Primaria egyesület, úgy mint az Üdvözítő iránt való hódolat előkészítésére alakult bizottság a testvéri szeretettől egybekötve külön bizottságot alkottak a pápa ő Szentsége bíboros helyettese elnöksége alatt.

Imádkozni, sokat imádkozni, minden esetre az első kütelesség, nemcsak magán ájtatóságokkal, hanem nyilvánosan is ostromolni az isteni Gondviselést dicsőségesen uralkodó Pápnak jóleért.

A bíboros Helynök elrendelte, hogy a szent misében az ő Szentségéért mondandó imák erre a szándéokra mondassanak; nem különben minden templomban a Szentolvasó után az „Oremus pro Pontifico nostro Leone . . . Deus conservet eum . . .” kezdettől ima mondassék Valóban megható a római templomokban az ájtatos sokaság imáit hallani, melyek a pápa hosszú életéért, boldogságaért és dicsőséges uralkodásáért emelkednek a magasba.

Azonkívül ugyan-e céből f. h. 9-én Helynök ur ő Főmagassága külön ájtatosságot tartatott a Szt.-Ignác templomban, melyre Rómának minden kath. iskoláját meghívta. Ő maga mondta a szent misét és számos hívő léleknek osztotta ki az Elet kenyérét. Legyen ez az ünnepek főpontja, melyben a testvér a testvérral vetélkedve mintegy ajándékkal hozza a Szentséges Atyának legszebb adományát, szíve áhitatát.

Hogy pedig a szentséges Atya szívének édes vigasztalást szerezzen, egy újabb tervét ohajtának megvalósítani, melynek létesítése végett mindazok nagylelkűségéhez és jó szívéhez fordulunk, a kik a szent célra közreműködni ohajtanak.

I. Kell hogy kivétel nélkül minden ker. kath. ember szeretettel és ragaszkodással viseltesék a római pápa székes-temploma a lateráni Szent János basilika iránt, melynek tisztelete elkerülhetetlen javításokra szorul. Ki lépett hívő lélekkel és szentélybe és nem érezte magát elragadtatva annyira, hogy Konstantin basilikájának, a világ összes templomai anyjának és fejének a képe soha ki ne törölődjék lelkéből.

A Szent Ferenc-rend nagy rendfőnöke e célra alamsz-naadásra szólította fel a harmadik rend tagjait. Bizunk benne, hogy szt.-Ferenc harmadik rendjének fiai nem késnek az Isten dicsőségére emelt e magas szobor épület ékesítésére sietni, hogy ezáltal örömet okozzanak a Szentséges Atyának, kinek oly igen szívén fekszik, hogy e basilika, a melyt már III. Luce pápa assisi Szt.-Ferenc vallain szemlélt fényben, pompában és ékességben ragyogjon az összegyűlt dicsőségére.

Az összes egyházmegyék főpásztorait felkérjük majd, hogy hívják fel papjaik jó szívét arra, hogy kiki egy szent miséje alamsznáját erre a célra áldozza. A főtisztelendő pap-

ság ezt a felajánlott alamsznát a főpásztor kezébe juttatja, ki a Helynök ur ő Főmagassága útján ő Szentsége lábaihoz helyezi.

II. Külön felhívások tognak küldetni az apácáknak és női nevelő intézeteknek, s mindazoknak, kik a szegény templomok számára egyházi ruhák készítésével foglalkoznak, hogy ez évben az egyházi ruhákat nagyobb mennyiségben készítsék, hogy így a szegény templomok számára több jusson elosztásra az isteni tisztelet fényének emelésére.

Nagy vigasztalás lenne a Szentséges atyára nézve, ha a püspökök a Neki felajánlott egyházi készleteket az ő nevében a szegény templomoknak kioszthatnák és ez által örömet szerezének a legméltóságosabb Oltárszentségben rejlő édes Jézusnak.

III. Jövő évi április második felében a kath. világ nagy zarándoklatra készül az apostolok sírjához és a Szentséges Atya lábaihoz. Róma a világegyház fiataloztató szívével, hogy minél többen vegyenek részt ezen a világ ünnepen.

Rajta tehát mindnyájan, kik tehetősek és befolyásosak vagytok, járjatok hozzá, hogy a Krisztus Helytartójának, a vaticani agastyánnak szánt fiút hódolat minél fényesebben sikerüljön.

Különösen pedig azok vegyenek részt, kik társadalmi állásuknál és vagyonuknál fogva Istennek többel tartoznak mint mások.

IV. E szomorú időkben legyen a Péter fillér több, mint egyszerű könyöradomány, legyen valóságos adója, tartozása a kath. népnek, hogy Krisztus mindenétől kifosztott Helytartója könyveiben viselje ama nagy kiadásokat, melyek már csak a külföldi missiók fenntartása és gyarapításával is vállalnia nehezednek, és hogy így egyszerűen a kath. hívek is közreműködjenek szent hitünk terjesztésében.

A közelgő ünnepi évben legyenek a katolikusok a rendesnél bőkezűbbek közös Atyjuk a római pápa iránt és a szívük sugálta adományt szíveskedjenek az illető püspök Urhoz juttatni. A püspök Urak pedig a római rendező bizottság útján a bíboros Helyettesnek, vagy személyesen a szentséges Atyának mutatják be a nevezett adományokat.

V. A kath. érdekeket védő római Primaria egyesület különös ünnepekről gondoskodik majd Rómában. Ily különös ünnepeket ajánl a hely és idő körülményekhez képest az egyes egyházmegyékben is azon vállalatok előmozdítására, melyek a hívek szívében az igaz krisztusi szeretet növelni leginkább alkalmasak.

Oh Rómának és a kath. világnak hívei! Iparodjatok lelketek egész hevével e meghívást követni. Minél jobban távolodik a világ Krisztus Helytartójától, annál többen szenved; minél inkább közeledik Hozzá, annál bővebben részesül Krisztus kegyelmének ajándékaiban.

Ünnepegeinkkel XIII. Leo 25 éves jubileumát ohajtuk megülni, bár vezetne vissza ájtatosságunk fősége és komolysága eltévedt testvéreinket ahhoz, ki e földön a menyország kulesait hordozza.

Áldja meg a jó Isten a mi egyetértéstünket e vállalat megvalósításában és engedje, hogy meg hozza várva-várt gyümölcsét, a hitélet föltelendülését.

Kelt Rómában 1901. Urnapjáu.

Respighi Péter

bíboros, a pápa ő Szentsége Helyettese, az ünnepi bizottság elnöke; és mások, kik az elnökség és igazgatóság tagjai.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Püspök Urunk** még e hónapban több heti pihenésre székhelyéről eltávozik; távollétében *Fabián Sándor* püspöki vicarius úr fogja az összes egyházkormányzati ügyeket elintézni.

— **Ávéd Jakó**, a gyulafehérvári róm. kath. főgymnasium igazgatója 32 évi buzgó tanári működés után jól megérdemelt nyugalomba vonulván, helyébe Püspök Urunk az erd. róm. kath. Státus Igazgatótanácsával egyetértve *Pál Antal* gyulafehérvári főgymn. tanait és főnevelő intézeti igazgatót nevezte ki főgymn. igazgatóvá, kinek utódja a főnevelő intézet igazgatásában *Fejér Gerő dr.* a gyulafehérvári róm. kath. főgymnasium hittanára lett.

— **Egyházmegyei személyi hírek.** Püspök Urunk, *Zomora Dániel* gyergyó-alfalvi alesperes-plebánost — a ki most ulti papágának negyedszázados évfordulóját, kinevezte székesgyházi kanonikká és gyulafehérvári plebánossá. *Csató Ferenc*, tövisi lelkész saját kérelmére ideiglenes nyugalomba vonulván, a lelkészkedés terén szerzett érdemei elismeréséül az esperesi címet és jellegzet kapta. Athelyezett: *Erdősi Dávid* plebános Tekerőpatakról Tövisre; *Zonda Vince* lelkész Toplicáról Tekerőpatakra; *Albert István* s. lelkész Gyergyó-Ditrőből Toplicára lelkésznek. *Hoffmann Mihály* iflyefalvi lelkész előhaladt korára való tekintettel nyugalmába vonulván, helyébe *Fejér Endre* helyezettett át Kézdi-Polyánból Iflyefalvára. Kézdi-Polyán tekintélyes hitközségnek vezetése a megejtendő lelkészválasztásig ideiglenesen dr. *Szilveszter Ferenc*, marosvásárhelyi főgymn. hittanára bízott. Athelyezetttek továbbá a következő segédlelkészek: *Orbán Dénes* Gyergyó-Remetéről Gelencére; *Mészáros József* Marosvásárhelyről Gyergyó-Remetére; *Lajos Balázs* Bereckből Ditrőbe; *Kacsó Boldizsár* Gyergyó-Ujfaluból Csik-Csátószegre; *Várterész Antal* Gelencéről Marosvásárhelyre; *Kopasz György* Gyergyó-Ditrőből Gyulafehérvárra; *Barta Ferenc* Csik-Csátószegről Csik-Szeredába, *Gaggi György*, kémendi káplán az esztergomi egyházmegyéből elbocsátatván hasonló minőségben Gyergyó-Ditrőbe küldetett. *György Illás* hitoktató Brassóból hasonló minőségben Kolozsvárra, *Pálfi János* segédlelkész Zetelakáról Brassóba küldetett hitoktatónak. Az újsímsék közül küldetést nyertek: *Barthos Mihály* Zetelakára, *Gábor József* Bereckbe, *Kacsó László* Gyergyó-Ujfaluba, *Rés János* Gyergyó-Álfaluba. *Szabó György* gyulafehérvári segédlelkész Kolozsvárra küldetett mint tanárjelölt, egyetemi tanulmányainak folytatására.

— **Károly Ferenc József** főherceg, a magyar korona leendő örököse, t. hó 20-dikán d. u. 2 óraker a tövisi állomásról, mint Püspök Urunk Ó Meltóságának vendége, püspöki fogattal városunkba érkezett. Kisérői Wallis gróf és Huszár Károly br. voltak. Minthogy teljesen inkognitóban utazott, s ideérkezéséről néhány beavatottan kívül senki sem tudott, feszelenül járhatott-kelhetett a kíváncsi közönség háborgatása nélkül. — Még a délután folyamán megszemlélte, Püspök Urunk vezetésre és magyarázata mellett a székesegyházat, majd a vár területén tett kisebb sétát. Vasárnap reggel 8 óraker az aula kápolnájában a Püspök Urunk által végzett sz. misén misztrált, minek utánna a Batthyány könyvtárt és csillagvizsgálót kereste fel, hol Körödy Péter dr. az intézet öre kalauzolta. A kis főherceg minden iránt élénken érdeklődött, de legjobban meglepte a csillagvizsgálóban levő kamera obszúra, a melyre vonatkozó felvilágosító magyarázatot szívesen hallgatta. A szemle után az intézet vendégkönyvébe beírta nevét: „Károly főherceg.“ Egész idő alatt magyarul társalgott, mint-ogy szép nyelvünket kedvvel és korrektül beszéli.

Tizenegy óraker a számára előállított vonaton Vajda-Hunyadra rándult, honann este 11 óraker érkeztek vissza. Hétfőn d. e. 10 óra tájban kocsin Zalatnára utazott, hova Püspök Urunk is elkísérte. A plebánian elköltött rövid ebéd után a zalatnai látványokat kereste fel az előkelő társaság: az aranybevéltő és aranyelemző bivatalt, a kötaragó és kősiszoló szakiskolát, a kénkovandgyárat. A kirándulásról az esti órákban érkeztek vissza városunkba. A következő nap délelőttjét a város környékének megtekintése töltötte be. Délután a kis főherceg Püspök Urunk kíséretében Szászsebesre kocsizott, hogy innen tovább, Szében telé folytassa körutját. Mindenki, a ki oly szerencsés volt, hogy láthatta, az elragadtatás hangján beszél a szép szöke, mosolygó arcn, élénk temperámentumú „kis princ“-ről. Azt hisszük, hogy ő is a legkedvesebb emlékekkel távozott az erdélyi fejedelmek ősi székvárosából, melynek régi dicsősége, történeti emlékei, hagyományai bána-tosan susognak egy regés múltról, de bizalommal áhítoznak egy szebb jövő után.

— **Földes József emlékezete.** Az 1897. évben elhalt Földes Józsefnek, a csiksomlyói róm. kath. tanítóképző volt érdemes igazgatójának nyugvó helye fölé hálás volt tanítványainak és a tanártársaknak áldozatkészsége díszes márvány síremléket emelt, melynek főnepélyes felszentelése e hó 12-én történt meg. Ugyanis a somlyói tanítói lelkigyakorlatokban részt vett tanfériak t. hó 12-én reggeli 7 óraker a tanítóképző intézet szép lobozója alatt, ájtatos imádságok végezése közben testületileg vonultak fel a somlyói Szent Péter templomhoz, hol ftd. Karácsony József tanítóképző intézeti igazgató boldog emlékü hivatalbeli elődjének lelki fűvért gyászmisét végzett, melynek meghaligatása után a jelenlevők a templom kerítésében lévő díszes sírkerezzel ellátott sírhathoz vonultak, a hol Karácsony József igazgató az alkalmi imák elvégzése közben a síremléket megáldotta és felszentelte. Erre Xantus Elek somlyói gyakorló iskolai tanító nagyon megható gyászbeszédet mondott. Ezután a „Libera“ elnévelésével a kegyeletes ténykedés véget ért s a hálás, volt tanítványok mély meghatótsággal távoztak a szeretett volt igazgató nyugvó helyétől. Az örök világosság fényeskedjék neki!!

— **Oltáregyesületi hírek.** Csik-Szépvízről ftd. Fáraó Simon ur a gyűjtő ívet 14 K. és 80 fillérrel beküldötte. Gy.-Szent-Miklósról ftd. Görög Joachim ur a közös zászlóra 43 K. 40 fillért küldött gyűjtőívével együtt.

A budapesti országos oltáregylet elnöksége az erdélyi központi oltáregyesület temploma részére (zárdatemplom) egy szép ciboriumot ajándékozott. E szép ajándékért az igazgató-ság ez uton is hálás köszönetet mond.

A fiók-oltáregyesület *Kudsziron* Urnao nyolcada alatti vasárnapon alakult meg. Tagjainak száma: 126. Minden hó első vasárnapján délelőtt 9 órától esti 1/28 óráig az Oltáriszentség ki van téve. Délelőtt főnepélyes mise, délután vescesernye, mindkét alkalommal prédikáció az Oltáriszentségről. A feszület két égv gyertyával kitéve, mellette persely, öszszegyűl 6—7 kor. A tagok, ugy férfiak mint nők, szakadatlanul imádják a Szentséget. Nagy buzgóság és lelkesülés nyilvánul. A templomlátogatók száma ezáltal nagyban emelkedett. A tagok száma napról-napra nő. Istené legyen ezért a dicsőség.

— **Prímiciák.** Orbán János Székely-Udvarhelyen f. hó 7-dikén, Oláh Dániel Korondon f. hó 21-dikén mutatta be első szent mise áldozatát az Urnak. A manduktori tisztelet mindkét esetben Jung Csöke Lajos apát-plebános töltötte be. Az ünnepi szónok pedig Süller István plebános volt, ki nagy hatással beszélt a papi méltóságról s a velejáró nagy lelki felelősségről. Szent Egyházunk új bajnokainak szívből gratulálunk s kívánjuk, hogy lankadatlan buzgalommal s törhetetlen hittel munkálkodjanak az Úr szőlőjében.

— **A csikszentmiklósi plebánus** választásáról hozott tudósításunkra egyazonon kézből a következő nyilatkozatot kaptuk: „A Csik-Szent-Miklósban megtörtént papválasztásról egy hírlapi tudósítást küldöttem be a „Köznevelődés”-nek, melyet a Tek. Szerkesztő Úr becses lapja, folyó évi 28-ik számában nem egészen, hanem rövid kivonatban tett közre. A hivatolt hírlapi közlemény tartalmára vonatkozólag, annál fogva, hogy: „quisquis verborum suorum optimus interpres” kijelentem, hogy a jelöltek egyikét sem volt szándékom bántani, illetőleg a felhozottakat személyükre vonatkoztatni, hanem a megtörtént etetést, itatást, melyeket a választásra kiküldött püspöki biztos urnak előttem jelentettek be, a megtörtént jelentés alapján fenntartom s a választók egyik másik jelölt részére irányuló közreműködésének tudom be. Tudósítók.”

Tudósítónk fennebbi nyilatkozatát jól eső örömmel adjuk közre az ártatlanul meghurcolt jelöltek tisztázására, kik közül legalább az első helyen megválasztottat személyesen is ismerve, első tudósításunk szavait egy pillanattal sem vonatkoztatjuk az ő személyére. Közöljük másodsorban a nyilatkozatot azért, hogy példát adjunk jövőre tudósítóinknak, hogy tartózkodjanak személyek egyéni becsületének alaptalan meghurcolásától. Mi, mint részben a nyilvánosság őrei is, a távolított eseményeket közvetlenül nem láthatjuk s így felszólalásainkban egyenesen tudósítóink megbízhatóságára vagyunk utalva, kik aztán, ha feltételes utánjárás után tévésen értesítenek bennünket, a mostanéhoz hasonló helyzetbe hozhatnak, már pedig mi minden körülmények között csak a való igazság szolgálatában akarunk maradni. Egyébiránt most már: pax!

I R O D A L O M.

* „Magyarok vasárnapja” címen Amerikából (Cleveland) kaptunk egy ügyesen szerkesztett, képes hetilapot. Az erősen kath. szellemű lapnak az a célja, hogy a messze idegenben élő hitsorosainknak és honfitársainknak olyan bí barátja és támogatója legyen, ki felettük jóban, rosszban, a szerencsében, a megelégedésben s boldogságban, de bajban, vészben s szerencsétlenségben is egyaránt legigazibb bensőséggel öröködjék. A címlapon Pátronánk képét közli e mottóval: „Angyalok királynéja, Szűzek királynéja. Minden szentek Királynéja, Istennek szent Anyja, Magyarok Pátronája, könyörögj érettünk.” Általában a 16. szokatlan nagy ivlapra terjedő újság a legbensőbb vallásos érzést és az anyaföldhöz való meleg ragaszkodást terjeszti olvasói közt, kiket a világ minden részéről, de főleg Magyarországról

ról kellő módon tájékoztat s válogatott szépirodalmi dolgozatokkal gyönyörködtet. Felelős szerkesztő: Hollós Károly clevelandi áldozópap.

P á l y á z a t o k.

— **A szászsebesi** róm. kath. kántortanítói állomás elhalálozás folytán megüresedvén, arra f. évi aug. 10-ig pályázat hirdettetik. Javadalmazása a következő: 1. Az erdélyi róm. kath. vallásalapból évi 252 kor. 2. A róm. kath. iskolapénztárból évi 300 kor. 3. Püspöki segély évi 100 kor. 4. Termélynváltás a várostól évi 84 kor. 5. Malomváltás a várostól évi 10 kor. 6. Taudíjból körülbelül évi 42 kor. 7. Stólából körülbelül évi 60 kor. 8. A megfelelő 5-öd éves korpótelek államszegélyből, ha arra a kinevezett már jogosult. 9. Természetbeni lakás, mely áll 2 szoba, 1 konyha, pince és padlásból, az udvaron kúttal. 10. 3 hold és 269¹/₂ föld hasznélvezete, melynek jövedelme fölér legkevesebb 70 koronával; az adóját a kántortanító fizeti. 11. 6 öl kemény tűzfűt, készen az iskolaudvarra szállítva, melyből az iskola minden alkalomra fűtendő; felvágatása a tanítót kötelezi. Kötelességei a következők: 1. Az osztatlan népiskola vezetése minden tantárgyból és az iskola tisztántartása. 2. Az összes kántori teendők végzése ugy az anyateplomokban, mint a filialisokban. 3. A mindennapi reggeli misén orgonálás. 4. A különféle iskolákba járó nagyobb róm. kath. vallású iskolás gyermekeknek tanítása az egyházi énekből héténekint legalább 1 óráig át. 5. Az egyházközség magyar-német nyelvű levén, megkívántatik az egyházi ének miatt a német nyelvnek némileg való bírása is. 6. A ki egyházi énekkart is tud vezetni, az előnyben részesül. Csak oklevéllel bíró egyének pályázhatnak, s a megválasztott köteles az állomását 1-én elfoglalni. A pályázatok alulírtokhoz nyújtandók be.

Szászsebes (Szbenmegye) 1901. július 15-én.

Leucs Imre, isk. sz. elnök.

Szerkesztői üzenetek

Et. F. J. Második kéziratának 8. lapján ez olvasható: „Lehet hogy azok, a kiket a megirt dolgok illetnek, a *Köznevelődést* nem járatták — a minthogy úgy is van. Masutt: „Különb az ügy még mind nincs és nem is lesz ezekkel betelejezve.” Egyebeken kívül éppen ezekre támaszkodva ismételtén kijelentjük — a távollevő felelős szerkesztő távirati utasítása ellenére is, minthogy most a felelősség is minket illet, hogy a dolgozatokat nem közölhetjük. Engedelmet kérünk, de egy *irodalmi társulat* hetilapja talán mégsem arra való, hogy egy egyházközségnek a politikai faktorokkal való perlekedését per longum et latum, miniszteri leiratok, községy feliratok saoról-szóra való közlésével tárgyalja. Aztán az ügy annyisig még folyamatosan van, miért tárgyaljuk tehát mi 6 sűrűn tele irt iven, eleje vagyva a végleges kibontakozásnak. Mindazonáltal, ha tömören, az okiratokra való hivatkozással esupán, megméltoztatik irti a dolgoz, akkor közölhetjük. Egyébiránt a kéziratok sorsára vonatkozólag méltóztatassék intézkedni.

Tudósítóinknak Szives szeretettel kérjük tudósítóinkat, hogy az eseményekről kellő időben sziveskedjenek értesíteni. Hetilap vagyunk ugyan de azért 2-3 hét előtt történt dolgokat már nem közölünk. Az ilyen lassúság a mai világban már nem járja. Így a tanítók lelkiügya-koriata Cs-Somlyón f. hó 9-13. tartott s mi tudósítást erről csupán e számunkra kaptunk, tehát éppen két hétre, a mely idő alatt Amerikából (Cleveland) éppen két újság érkezett szerkesztőségünkbe.

K. L. „Az előadói állás jelentősége” e. cikkre kiüldött reflexiói e számra már későn érkeztek. Talán majd jövőre.

Sz. Teké. A pályázati hirdetés tévedés következtében jelent esunpáncsak egyszer meg. A pénztárnak kívánatait tudtára adtuk.

Kiadja: Az erdélyi róm. kath. irodalmi Társulat. Felelős szerkesztő: Zlamál Agost.

Szerkesztőtársak: Eröss József, Péter János dr., Szilveszter Ferenc dr., Wagner Sándor.

Nyomatott Papp Györgynél a plisp. lyc. könyvnyomdában Gyulafehérvárt.